

**REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**

Številka: U-I-417/02-6

Datum: 16. 1. 2003

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus pobude Nuše Ilovar iz Žalca, ki jo zastopa zakonita zastopnica Anica Ilovar, na seji dne 16. januarja 2003

s k l e n i l o:

1. Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti 2. člena Zakona o volitvah Predsednika Republike (Uradni list RS, št. 39/92), 5. člena Zakona o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 72/93, 7/94, 33/94, 61/95, 70/95 in 51/02), 7. člena Zakona o volitvah v Državni zbor (Uradni list RS, št. 44/92 in 60/95), 2. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 44/92), 4. člena Zakona o evidenci volilne pravice (Uradni list RS, št. 52/02) in 35. člena Zakona o referendumu in ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 15/94, 38/96 in 59/01) se sprejme.

2. Do končne odločitve se zadrži izvrševanje izpodbijanih določb v 1. točki navedenih zakonov, ki se glasijo: "... če mu ni odvzeta poslovna sposobnost", kolikor se nanašajo na osebe, za katere je z odločbo pristojnega sodišča podaljšana roditeljska pravica čez njihovo polnoletnost, ker zaradi telesne prizadetosti ne morejo skrbeti zase, za svoje koristi in pravice.

3. Na podlagi prejšnje točke lahko osebe, za katere je roditeljska pravica podaljšana zaradi telesne prizadetosti, zahtevajo vpis v evidenco volilne pravice.

Obrazložitev

A.

1. Pobudnica zatrjuje, da so določbe v izreku navedenih zakonov v neskladju s 43. členom Ustave (volilna pravica) in z 90. členom Ustave (zakonodajni referendum). Vse izpodbijane določbe predpisujejo poleg pogoja polnoletnosti (starost 18 let), ki ga določa Ustava, še pogoj poslovne sposobnosti. Meni, da določitev takega pogoja nima podlage v 43. členu Ustave. Navedeni člen naj zakonodajalcu ne bi omogočal predpisovanja dodatnih pogojev. Zato naj bi zakonodajalec izpodbijane določbe sprejel tudi v nasprotju z drugim odstavkom 15. člena Ustave, ki zakonodajalcu dovoljujejo, da z zakonom predpiše način uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Po tretjem odstavku 15. člena Ustave so človekove pravice in temeljne svoboščine lahko omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa Ustava.

Pobudnica meni, da ni izpolnjen nobeden od teh pogojev.

2. Pobudnica predlaga prednostno obravnavanje zadeve.

B.

3. Ustavno sodišče je pobudo sprejelo. V nadaljnjem postopku bo ocenilo, ali izpodbijane določbe v nasprotju z Ustavo omejujejo splošno volilno pravico in pravico odločanja na referendumu (43. in 90. člen Ustave). Ocenilo bo tudi, ali so izpodbijane določbe preveč splošne in nedoločne, kar bi v posledici lahko pomenilo kršitev načel pravne države iz 2. člena Ustave. Ustavno sodišče bo pobudo obravnavalo prednostno.

4. Ustavno sodišče lahko do končne odločitve v celoti ali delno zadrži izvrševanje določb izpodbijanih predpisov, če bi zaradi njegovega izvrševanja lahko nastale težko popravljive škodljive posledice (39. člen Zakona o Ustavnem sodišču ; Uradni list RS, št. 15/94 - v nadaljevanju ZUstS). Pobudnica ni

predlagala začasnega zadržanja, vendar sklep o začasnem zadržanju izvrševanja Ustavno sodišča lahko sprejme tudi brez posebnega predloga pobudnice ali pobudnika.

5. Iz navedb v pobudi izhaja, da je bila zakoniti zastopnici - materi pobudnice - podaljšana roditeljska pravica za pobudnico čez njeno polnoletnost, ker zaradi telesne prizadetosti ni sposobna sama skrbeti zase, za svoje pravice in koristi (to izhaja tudi iz pobudi priloženega sklepa Temeljnega sodišča v Celju, Enota v Žalcu, št. N 12/88 z dne 1. 3. 1988.). Meni, da bi instituta podaljšanja roditeljske pravice ne smeli enačiti z odvzemom poslovne sposobnosti. Da je takšno enačenje napačno, naj bi se pokazalo v primerih podaljšanja roditeljske pravice, kot je njen, saj je res težko telesno prizadeta, vendar je duševno povsem zdrava in sposobna izvrševati volilno pravico.

6. Podaljšanje roditeljske pravice čez polnoletnost ima za posledico nezmožnost pridobitve poslovne sposobnosti (oseba, za katero je podaljšana roditeljska pravica, ne pridobi poslovne sposobnosti, čeprav je postala polnoletna) oziroma njeno izgubo (če se roditeljska pravica prizna in podaljša po polnoletnosti). Drugi odstavek 43. člena določa, da ima vsak državljan, ki je dopolnil 18 let, pravico voliti in biti voljen. Določbe izpodbijanih zakonov predpisujejo nadaljnji pogoj - da državljanu ni bila odvzeta poslovna sposobnost. Volilna pravica je torej vezana na polnoletnost in poslovno sposobnost, ki se sicer pri polnoletnem državljanu predpostavlja. Ta dodatni pogoj naj bi bil v neskladju s 43. členom Ustave.

7. Ne da bi se spuščali v presojo ustavnosti pogoja poslovne sposobnosti, je treba ugotoviti, da ima podaljšanje roditeljske pravice po Zakonu o nepravdnem postopku (Uradni list SRS, št. 30/86 - v nadaljevanju ZNP), ne glede na razloge (telesna ali duševna prizadetost, 57. člen ZNP) za njeno podaljšanje, za posledico poseg v volilno pravico. Ali je poseg v ustavno pravico dopusten ali pa pomeni kršitev ustavne pravice in je zato nedopusten, bo Ustavno sodišče odločalo pozneje. Na tej stopnji postopka ocenjuje samo, ali so podani razlogi za začasno zadržanje izvrševanja takšne določbe izpodbijanih zakonov. Ker je bila v primeru pobudnice roditeljska pravica podaljšana zaradi telesne prizadetosti, se je Ustavno sodišče pri odločanju o zadržanju omejilo na primere, kakršen je pobudničin.

8. Škodljive posledice, ki nastanejo z izvrševanjem izpodbijanih določb, so nesporne. Pobudnica in vsi, ki jim je podaljšana roditeljska pravica čez njihovo polnoletnost, ne morejo izvrševati volilne pravice oziroma pravice glasovati na referendumu. Takšnih posledic za nazaj ni mogoče odpraviti. To upravičuje začasno zadržanje izpodbijanih določb, saj je le tako mogoče takoj zagotoviti, da ne bi nastale težko popravljive oziroma neodpravljive škodljive posledice.

9. Zadržanje izvrševanja izpodbijanih določb (2. točka izreka) pomeni, da imajo osebe, za katere je zaradi telesne prizadetosti roditeljska pravica podaljšana (bodisi, da je podaljšana pred polnoletnostjo, bodisi že polnoletni osebi - drugi odstavek 59. člena ZNP), volilno pravico. Volilna pravica državljana se evidentira v registru stalnega prebivalstva, v katerem je vpisan po svojem stalnem prebivališču (8. člen Zakona o evidenci volilne pravice; Uradni list RS, št. 52/02 - ZEVP-1). Zato je Ustavno sodišče v 3. točki izreka določilo, da osebe, za katere je roditeljska pravica podaljšana zaradi telesne prizadetosti, lahko zahtevajo vpis v evidenco volilne pravice.

C.

10. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi tretjega odstavka 26. in 39. člena ter drugega odstavka 40. člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Dragica Wedam Lukič ter sodnice in sodniki dr. Janez Čebulj, dr. Zvonko Fišer, Lojze Janko, mag. Marija Krisper Kramberger, Milojka Modrijan, dr. Ciril Ribičič, dr. Mirjam Škrk in Jože Tratnik. Prvo točko je sprejelo soglasno. Drugo in tretjo točko je sprejelo z osmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Tratnik.

Predsednica
dr. Dragica Wedam Lukič